

تاثیر آموزش با شیوه بداهه پردازی بر مهارت‌های نگارشی کودکان آسیب دیده

شنوایی

مرتضی علیخانی / کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی دانشگاه آزاد تهران جنوب
صابره بذرافشان / کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی دانشگاه خوارزمی
داریوش نوروزی / دکترای تکنولوژی آموزشی / دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی

چکیده:

هدف از این پژوهش بررسی اثر استفاده از روش نمایش بداهه بر بهبود مهارت‌های نگارشی کودکان آسیب دیده شنوایی بود. جامعه آماری پژوهش را تمام دانش‌آموزان ناشنوا مقطع ابتدایی شهرستان ورامین در پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ تشکیل می‌دادند که در مجموع ۸۲ نفر در قالب ۸ کلاس بودند و دامنه سنی آنها ۱۰ تا ۱۳ سال بوده و معلولیت دیگری غیر از آسیب شنوایی نداشتند. نمونه پژوهش به طور مساوی از هر پایه تحصیلی و به شکل تصادفی انتخاب شد و نیمی از آنها به طور تصادفی گروه گواه و نیمی دیگر گروه کنترل را تشکیل می‌داد. تعداد هر یک از گروه‌های کنترل و گواه با توجه به حجم جامعه آماری ۱۹ نفر بود (نمونه‌گیری تصادفی ساده). برای جمع‌آوری اطلاعات از آزمون محقق ساخته استفاده شد و برای آزمون فرضیه‌ها از روش آمار استنباطی، برحسب مورد از روش تحلیل کواریانس استفاده شد. مقدار F محاسبه شده برای عامل گروه، ۳۲/۵۹ بود که معنی‌دار بود ($p < 0/001$). نتایج نشان داد که این شیوه در بهبود مهارت‌های نگارشی کودکان آسیب دیده شنوایی موثر است.

واژه‌های کلیدی: بداهه پردازی، ناشنوایی، نگارش

مقدمه

مدرسه به عنوان یکی از اجزای مهم نظام آموزشی می‌تواند بر فرایند تفکر و مهارت‌های ذهنی و شیوه‌های یادگیری فراگیران تأثیر شگرف بگذارد. علت شکست مدرسه در رشد خلاقیت تا حد زیادی به استفاده از شیوه‌های هم‌شکل و یکنواخت مربوط می‌شود. به طور کلی کلاس‌های غیررسمی یا فعال تأثیر بیشتری در رشد خلاقیت می‌گذارند. این گونه کلاس‌ها در مقایسه با محیط‌های محدود کننده سنتی، تسهیل کننده خلاقیت هستند و سبب بهبود فرآیندهای فکری و مهارت‌های ارتباطی کودکان می‌شوند (پیرخائفی، ۱۳۸۲). این موضوع در مورد کودکان با نیازهای ویژه اهمیت دو چندان می‌یابد زیرا معلمان آنها علاوه بر آنکه باید تلاش کنند، شیوه‌های خلاق را بیاموزند، باید تلاش مضاعفی انجام دهند تا این شیوه‌ها را به گونه‌ای که برای کودکان با نیازهای ویژه قابل استفاده باشد، مناسب‌سازی کنند. یک دسته از این کودکان، کودکان آسیب دیده شنوایی هستند که مهم‌ترین مشکل آنها ضعف در گنجینه واژگان است که برقراری ارتباط آنها را به شدت تحت تأثیر قرار

در سال‌های اخیر خلاقیت یکی از محورهای مورد بحث در آموزش و پرورش بوده است و همچنین به این نکته توجه شده است که باید روند آموزش برای فراگیرندگان روندی پویا باشد. دانش‌آموزان خود فعالانه در امر آموزش شرکت کنند، تفکر کنند و ایده‌های نو ارائه نمایند، ابراز ایده‌هایی که هم مربوط و هم غیرمعمول باشد و دیدن آنچه که در ورای واقعیت کنونی نهفته است، به جای این که فراگیران فقط از آموزگاران و یا کتاب‌های خویش دانش را فراگیرند بتوانند آنچه را که خود می‌آموزند دوباره با هم ترکیب کنند و محصول جدیدی ایجاد نمایند. با توجه به اهمیت این موضوع لازم است جریان آموزش و پرورش را به سمت آموزش پویا هدایت کرد تا کودکان فعالانه در جریان آموزش شرکت کنند و با مهیا شدن زمینه‌های بروز ایده‌های نو و بدیع، توانایی خلاقیت و آفرینندگی را در خویش بارور کنند و در دوران تحصیل و زندگی این توانایی را به کار گیرند (ایمانی و همکاران، ۱۳۸۵).

کمتر حاصل می‌شود و آنها مدرسه را با تاخیر رشد زبانی آغاز می‌کنند.

- رشد هیجانی و اجتماعی: همه انسان‌ها نیازهای اساسی مشابهی دارند که برای رشد سالم فردی آنها باید ارضا شوند. در میان آنها می‌توان به نیاز ارتباط با دیگران اشاره کرد. نیاز اساسی به ارتباط انسانی در افراد ناشنوا همیشه ارضا نمی‌شود بنابراین، ناکامی ناشی از ارتباط ضعیف، می‌تواند منجر به مشکلات رفتاری یا هیجانی برای افراد ناشنوا و کم‌شنوا شود و بر رفتار، ارتباطات و انگیزش آنها اثر بگذارد. از آنجایی که مهارت‌های ارتباطی برای یادگیری تحصیلی ضروری هستند وقتی این گونه مهارت‌ها تحت تاثیر قرار می‌گیرند، پیشرفت تحصیلی نیز متاثر می‌شود؛ اما رشد اجتماعی و شناختی در کودکان ناشنوا ضرورتاً با تاخیر مواجه نمی‌شود، به شرط این که از سال‌های اولیه، آنها در جریان ارتباط‌های پرمعنی و معقولانه قرار گیرند (کاکاوند، ۱۳۸۹).

علل ضعف کودکان ناشنوا در نگارش

کودکان ناشنوا در گرفتن اطلاعات به جای گوش از چشمان خود استفاده می‌کنند. دشواری ادای واژگان و دشواری همراه کردن نمادهای نوشتاری با صداها، کودک ناشنوا را در ارتباط گیری با متن کتاب و درک مطالب آن با مشکل رو به رو می‌کند. به همین سبب کودکان ناشنوا اغلب از مهارت‌های کافی خواندن بی‌بهره‌اند (هالاها و کافمن، ۲۰۰۱).

اهمیت نوشتن و نیاز به صحیح نوشتن در ایجاد ارتباط با دیگران بر کسی پوشیده نیست. در همین ارتباط از ابتدای آموزش رسمی خواندن و نوشتن به کودکانمان می‌آموزیم که چگونه بنویسند و چه اقداماتی در این باره انجام بدهند تا بتوانند آموخته‌های خود را در موقعیت‌های

می‌دهد. این فراگیران به دلیل همین ضعف، در نوشتن یک متن صحیح، بسیار اشکال دارند و درس انشا و نگارش برای آنها ضمن اهمیت زیاد، بسیار دشوار می‌باشد (زهره وندی، ۱۳۹۱).

پژوهش حاضر تاثیر یکی از شیوه‌های خلاق تدریس (روش اجرای نمایش بداهه) را در بهبود مهارت نگارش و انشانویسی کودکان آسیب دیده شنوایی مورد بررسی قرار می‌دهد.

ویژگی‌های شناختی کودکان ناشنوا

- رشد شناختی و هوشی: نتایج پژوهش‌های اخیر برخلاف گذشته نشان می‌دهد افراد ناشنوا و کم‌شنوا، گروهی هستند که توانایی هوشی و شناختی طبیعی دارند. سال‌ها روان‌شناسان عقیده داشتند که ظرفیت استدلال و تفکر افراد ناشنوا پایین است. البته باید توجه داشت که این نتایج به خاطر آزمون‌های نامناسب افراد ناشنوا بوده است. ولی امروزه با تصحیح آزمون‌ها نشان داده شده که افراد مبتلا به آسیب شنوایی، توانایی‌های هوشی و شناختی طبیعی دارند، هرچند نمره خوبی در آزمون‌های هوشی دریافت نکنند.

- پیشرفت تحصیلی: یکی از قوی‌ترین یافته‌ها این است که ارتباط معکوسی بین آسیب شنوایی و پیشرفت تحصیلی وجود دارد؛ یعنی هرچه آسیب شنوایی شدیدتر باشد، پیشرفت تحصیلی پایین‌تر است. کودکان کم‌شنوا، علیرغم باقی مانده شنوایی، حدود ۱ تا ۳ سال از نظر پیشرفت تحصیلی عقب‌تر از هم‌تایان شنوای خود هستند.

- رشد زبان: برخی بیان می‌کنند که ناتوانی اولیه کودک ناشنوا، محرومیت از صدا نیست بلکه محرومیت از زبان است. کودکانی که توانایی شنیدن دارند از طریق شنیدن، درک و بیان لغات را آغاز می‌کنند و از نظر شناختی به ریش می‌رسند؛ اما برای کودکانی که قادر به شنیدن نیستند یا نمی‌توانند به خوبی بشنوند، این تجربه

مختلف به کار گیرند (پاکزاد، ۱۳۹۰).

حتی کودکانی که کاشت حلزون داشتند در مقایسه با کودکان شنوا پیشرفت کندی در نوشتن و درک خواندن دارند (گیلمن^۷، ۲۰۰۸).

شماری از کارشناسان بر این باورند که حس بینایی در نبود حس شنوایی می تواند نمادهای زبانی را به کودک ناشنوا منتقل کند؛ بنابراین شناخت این نشانه‌ها نخستین زبانی است که این کودکان می آموزند و در ضمن اساسی ترین وسیله ارتباطی آنان به شمار می رود. زبان اشاره یک زبان دیداری و حرکتی با ساختار دستوری و ریتم ویژه خود، متفاوت از زبان گفتاری است. زبان اشاره برای انتقال یک معنای دقیق به حرکت های بدنی، حالت-های بیانی چهره‌ای و ایجاد علامت نیاز دارد (اولسون^۸، ۲۰۱۰).

به نظر می رسد برای این که کودک ناشنوا بتواند زبان نوشتاری شنواها را به کار ببندد می توان از مهارت او در اجرای حالات و حرکات مدد گرفت و با یک روش خلاق و جذاب نمایشی او را به بهتر نگاشتن تشویق و نگارش صحیح را به او آموزش داد.

تعریف روش نمایش بداهه

✓ آفرینش گفتار، نوشتار یا حرکات نمایشی بدون تمرین و آمادگی قبلی و یا فقط با داشتن یک تعریف و آمادگی کلی.
 ✓ عملکرد فی البداهه و بدون برنامه ریزی و یا آماده سازی. نمایش بداهه آن نوع از نمایش است که در آن بیش از هر چیز انجام عمل در لحظه و بدون آمادگی قبلی اهمیت دارد. در این نوع نمایش هیچ نمایش نامه از قبل تهیه شده، وجود ندارد یا اینکه تنها یک متن کلی و مختصر از کل کار تهیه می شود که گفتگوهای افراد نیز در آن به طور دقیق مشخص نمی گردد. داستان و

ناشنوایی بر رشد زبان تاثیر منفی دارد و کودکان ناشنوا گنجینه واژگان کمتری نسبت به کودکان عادی دارند و گنجینه واژگان موجود آنها نیز بیش از آن که دارای لغات صوری و انتزاعی باشد، در برگیرنده واژه های عینی و ملموس است و آنها در ماورای خود از جملات کوتاه تر با پیچیدگی های کمتر استفاده می کنند و در بیان اندیشه ها دچار مشکل هستند. مشکل مهم دیگر کودکان ناشنوا عدم توانایی آنها در بیان اندیشه های خود به وسیله نوشتار است و همان طور که در گفتار و زبان مشکل دارند، در صحیح و صریح نوشتن نیز با اشکال روبه رو می شوند (کوواتزی^۱، منتیس^۲ و کمبس^۳، ۲۰۱۰).

عدم توانایی در تکلم، محدودیت در تفکر و تجسم را سبب می شود و به همین دلیل بین این افراد با افراد شنوا همیشه فاصله ای به لحاظ نوشتن و صحیح نویسی وجود دارد (هافمن^۴، ۲۰۰۸). کودکان ناشنوا در بزرگسالی به جامعه شنوایان می پیوندند و در این جامعه، تبادل افکار و اطلاعات محدود و ناآگاهی به مسائل و ارتباطات صحیح با افراد شنوا و جامعه، آنان را منزوی می سازد، زیرا جامعه شنوا فرصت برقراری ارتباط با این افراد را ندارد (رحیمی، ۱۳۹۰).

علی رغم این که تشخیص لغات کودکان ناشنوا با همتایان شنوای آنها تقریباً برابر است اما نمره های درک خواندن و مهارت های نوشتن بسیار پایین تری دارند (هانت^۵، ۲۰۱۰). با وجود تلاش هایی که برای کسب پیشرفت برابر بین ناشنوایان و فراگیران شنوا صورت گرفته است، فراگیران ناشنوا درک خواندن و نوشتن مناسب سن خود را دریافت نمی کنند (رویز^۶، ۲۰۰۷).

1. Gkouvatzi
2. Mantis
3. Kambas
4. Hoffman
5. Hunt
6. Ruiz

7. Gilman
8. Olson

تاریخچه نمایش بداهه و تئاتر ناشنویان

اولین نمایش‌های بداهه در قرن ۱۶ در انگلیس با ظهور بزرگان عرصه نمایش چون شکسپیر^۳، بن جانسن^۴، کریستوفر مارلو^۵ پدید آمدند که ترکیبی بودند از حرکات نمایشی، رقص همراه با موسیقی که هنرمندان آن با پوشیدن لباس‌های عجیب که بطور استادانه‌ای طراحی شده بودند، به هنرنمایی می‌پرداختند.

تئاتر بداهه،

نمایشی است که در لحظه یا یک "آن" ساخته می‌شود و بازیگران از عنصر خلاقیت در اجرای این تئاتر، نهایت استفاده را می‌برند

کارگاه تئاتر کودک بومرنگ از پیشگامان تئاتر کودک و نوجوان در ایران، با تولید نمایش‌های موزیکال از سال ۱۳۸۴ و اجرای آنها در آمفی‌تئاترهای ایران، بخش خصوصی در تئاتر را توسعه داده و تولیداتش از پرمخاطب‌ترین تئاترهای کودک و نوجوان بوده است. درام کاربردی و نمایش خلاق بداهه بحث تازه و جدیدی در کشور ما نیست، اما درباره این گونه بحث‌ها در تئاتر ایران کم‌تر صحبت شده و متأسفانه هیچ نهاد و ارگانی وجود ندارد که در زمینه‌ی پژوهش تئاتر کار کند. اساساً این نوع تئاتر یعنی خلاقیت، حرکت، بداهه و این‌ها نقشی اساسی در تئاتر کاربردی بداهه، بازی می‌کنند. تئاتر کاربردی از دل دغدغه‌ها بیرون می‌آید، بازیگر تربیت نمی‌کند بلکه تربیت توسط بازی انجام می‌شود و برای درمان کودکان و نوجوانان و برای ارتقای ذهن و فکر آنها استفاده می‌شود و به بُعد آموزشی نگاه ویژه‌ای دارد (فین^۶، ۲۰۰۲).

شخصیت‌ها توسط خود بازیگران و در لحظه انجام نمایش تعیین می‌گردد و بیشتر اوقات بازیگران تصمیمات خود را در لحظه‌ای که نمایش توسط دیگر اعضای گروه در حال اجراست، می‌گیرند. این شیوه گاهی در کلاس‌های درس استفاده می‌شود و راهی است برای توسعه مهارت‌های ارتباطی و بارش فکری فرد. از این روش گاهی به عنوان یک روش درمانی، برای به‌دست آوردن بینش کلی در مورد احساسات یک فرد استفاده می‌گردد (ویولا^۱، ۲۰۰۳).

تفاوت نمایش بداهه و روش ایفای نقش

روش ایفای نقش یک روش آموزشی است و در آن نقش‌ها از قبل به طور دقیق تعریف می‌گردند و نه گام مشخص دارد که قبل از اجرای نقش با نظارت معلم توسط گروه فراگیران اجرا می‌گردد اما در اجرای بداهه گام‌های از پیش تعیین شده وجود ندارد و دانش آموز خودش ساختار کلی نقشی را که می‌خواهد اجرا کند، می‌نویسد و در کلاس درس به صورت بداهه و بدون این-که گفتگوی خاصی را تمرین کند، به اجرا می‌پردازد و گفتگوها را در لحظه‌ی اجرا در ذهن می‌سازد و بیان می‌کند. برای مثال می‌توان برای یک موضوع بداهه‌پردازی عنوان کرد: فرض کنید سه نفر در یک رستوران هستید که سر میز غذا نشسته‌اید و می‌خواهید شام سفارش دهید. سر میز شام با هم حرف می‌زنید و بعد از تمام کردن غذای خود از رستوران خارج می‌شوید. توجه داشته باشید در جلسات ابتدایی، هنگام اجرای این روش برای کودکان ناشنوا باید در دادن طرح‌های کلی به آنها کمک کرد. اجرای آنها می‌تواند بسیار کوتاه و در حد اجرای پانتومیم باشد (مدلر^۲، ۱۹۹۳).

3. Shakespeare
4. Ben Johnson
5. Christopher Marlowe
6. Fine, G

1. Viola
2. Medler

نهایت استفاده را ببرند تا مخاطب را تحت تاثیر حرکات خود قرار دهند (لفرانکوایز^۲، ۲۰۰۰).

- نکات زیر از جمله تاثیرات تئاتر بداهه می باشد:
- افزایش آگاهی: به فرد کمک می شود آنچه را در این زمان احساس می کند؛ بیان کند.
- به کار بردن ضمیر شخصی من: به خاطر این که تجربیات خویش را جزئی از خود احساس می کند.
- به کار بردن جملات خبری به جای جملات سؤالی، که احساس خود را بیان کند.
- پرسش از چگونگی به جای چرایی رفتار به خاطر تجربه و حس کردن رفتار خویش.
- تشریک مساعی کردن در پیش بینی و اظهار نظرها، به صورت بیان کردن نظرات خود با جملات؛ به نظر من، فکر می کنم و ...
- گذشته را به حال آوردن برای دریافتن وضعیت فعلی رفتار.
- بیان تنفرها و قدردانی ها.
- بر اساس این شواهد در خصوص اثرات تئاتر بداهه بر ابراز مسایل درونی به طرز صحیح تر در پژوهش حاضر برآینم تا دریابیم آیا استفاده از این شیوه در بهبود مهارت انشا نویسی و نگارش کودک آسیب دیده شنوایی که حاصل تراوشات ذهنی اوست، موثر است یا خیر.

در تئاتر، تجسم و عاطفه نقشی به مراتب بارزتر از کلام دارند، چون حرکات و جنبش های روان و احساس باید معادل های فیزیکی بی واسطه پیدا کنند. تئاتر ناشنوایان که قدمتی بیش از ۵ دهه دارد، تاکنون توانسته با ترویج نوعی "تئاتر- زندگی" نقش مهم و رو به رشدی در ارتقای توان بخشی کودکان آسیب دیده شنوایی داشته باشد. سی سال پیش، برنارد برگ کسی بود که فعالانه در این زمینه کوشید و ناشنوایان دنیا را به ارزش های نمایشی خودشان و هنر پانتومیم رهنمون کرد. در سال ۱۹۶۱ نیز مؤسسه ملی "کمک به ناشنوایان" گونه ای از "نمایش سکوت" را فراهم دید تا ارتباط مستقیمی با کودکان ناشنوا برقرار کند. مدرسه ی "آموزش تئاتر" ویژه ی ناشنوایان نیز با هدف گسترش هنردرمانی برای ناشنوایان در انگلستان تأسیس شد و کمی بعد، "کمپانی تئاتر ناشنوایان" تأسیس شد. مؤسسه ی تئاتر ناشنوایان تاکنون بیش از ۷۰ مؤسسه در زمینه ی تئاتر درمانی تأسیس کرده است. انجمن نمایش های عروسکی نیز زیر نظر متخصصان به کاربرد نمایش های عروسکی در مداوای کودکان آسیب دیده شنوایی رو آورده اند و تئاتر عروسکی موسوم به پولکا، کلاس های ویژه ای برای چنین کودکانی به وجود آورده است (شفیعی، ۱۳۸۹).

تاثیرات نمایش بداهه از دیدگاه روان شناسی

تئاتر بداهه، نمایشی است که در لحظه یا یک "آن" ساخته می شود و بازیگران از عنصر خلاقیت در اجرای این تئاتر، نهایت استفاده را می برند. شاید بتوان گفت ناب ترین حالت فهم، در نمایش بداهه، صورت می گیرد. آموزش غیر مستقیم در تئاتر بداهه، آموزشی است که در ذهن مخاطب برای مدت طولانی می ماند و در اثر گذر زمان به فراموشی سپرده نمی شود. بازیگران این گونه تئاتر تلاش می کنند، از انواع حس های خود در حین بازی

روش

از آنجا که این پژوهش به دنبال مطالعه اثر استفاده از نمایش بداهه بر بهبود درس انشانویسی کودکان آسیب دیده شنوایی بوده، در آن از روش آزمایشی با طرح پیش آزمون- پس آزمون با گروه کنترل استفاده شد. جامعه آماری پژوهش را تمام دانش آموزان آسیب دیده شنوایی مقطع ابتدایی شهرستان ورامین در پایه های چهارم و پنجم ابتدایی در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ تشکیل می-

2- Lefrancois

1. Theatre Education

برای نوشتن متن‌های جدید و بدون غلط از جمله مواردی بود که در این جلسات آموزشی بر آن‌ها تکیه می‌شد. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی کمک گرفته شد.

برای توصیف داده‌های جمع‌آوری شده جهت بررسی فرضیه‌ها از آمار توصیفی شامل شاخص‌های میانگین، انحراف معیار و رسم نمودار استفاده گردید. همچنین برای آزمون فرضیه‌ها از روش آمار استنباطی، برحسب مورد از روش تحلیل کواریانس استفاده شد.

یافته‌ها

جدول ۱: داده‌های توصیفی پیش آزمون و پس آزمون در دو گروه کنترل و گواه

گروه	پیش آزمون		پس آزمون	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
آزمایش	۱۵/۰۵	۳/۰۹	۱۶/۳۷	۰/۲۶
کنترل	۱۵/۲۱	۲/۲۶	۱۵/۲۶	۰/۱۱

در این پژوهش، آزمون آماری مورد استفاده در تحلیل داده‌ها، آزمون آماری کواریانس بود که برای ثابت نگهداشتن اثر پیش‌آزمون در ۲ گروه کنترل و آزمایش و آزمودن فرضیه‌ها به کار برده شد، شاخص‌های توصیفی پیش‌آزمون در گروه‌های کنترل و آزمایش در جدول (۱) ارائه شده است. با توجه به داده‌های ارائه شده در پس‌آزمون نسبت به پیش‌آزمون تفاوت عمده وجود دارد.

جدول ۲: آزمون لون برای برابری واریانس خطای گروه‌های آزمایش و کنترل در متغیر وابسته

F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معنی داری
۲/۹۶۸	۱	۳۶	۰/۰۹۴

دادند که در مجموع ۸۲ نفر در قالب ۸ کلاس بودند و دامنه سنی آنها ۱۰ تا ۱۳ سال بوده و معلولیت دیگری غیر از آسیب شنوایی نداشتند.

نمونه پژوهش به طور مساوی از هر پایه تحصیلی و به شکل تصادفی انتخاب شد و نیمی از آن‌ها به طور تصادفی، گروه گواه و نیمی دیگر، گروه کنترل را تشکیل می‌داد. تعداد هر یک از گروه‌های کنترل و گواه با توجه به حجم جامعه آماری ۱۹ نفر بود (نمونه‌گیری تصادفی ساده). برای جمع‌آوری اطلاعات از آزمون محقق ساخته (پیش‌آزمون - پس‌آزمون) استفاده شد که هر کدام شامل ۱۵ سوال نگارش بود. محتوای سوالات با استفاده از

جدول دو بعدی تهیه و توسط ۸ نفر از دبیران بررسی شد که اذعان داشتند، سوالات اهداف مورد نظر در درس نگارش را پوشش می‌دهد. جهت تعیین پایایی، سوالات پیش‌آزمون در اختیار ۶۳ دانش‌آموز قرار گرفت و از طریق آلفای کرونباخ اعتبار حدود ۰/۷۵ به دست آمد. ضریب آلفای کرونباخ که در سوالات پس‌آزمون در اختیار ۴۸ دانش‌آموز قرار گرفت، حدود ۰/۷۳ بود. پس از انجام پیش‌آزمون، گروه آزمایش برای مدت ۱۰ جلسه در طی ۵ هفته (هر هفته ۲ جلسه) و هر جلسه ۴۰ دقیقه با استفاده از روش نمایش بداهه، درس نگارش و انشا نویسی را تمرین کردند. به این ترتیب در جلسات ابتدایی معلم متن کوتاهی را به صورت طرح کلی می‌نوشت و از فراگیران می‌خواست، آن را اجرا کنند. اجراهای اولیه کوتاه و در قالب پانتومیم و اجرای حرکات نمایشی بود. در جلسات بعدی فراگیران کم‌کم آموختند، متن‌هایی را خود پیشنهاد دهند و بنویسند سپس با راهنمایی معلم خود تلاش می‌کردند تا متن‌ها را اصلاح کنند و تلاش می‌کردند، افعال و زمان‌ها و غیره را درست بنویسند. سپس متن‌های خود را به صورت بداهه اجرا می‌کردند و پرورش می‌دادند. تلاش برای شرکت در گفتگوها و انتقال منظور، کمک به یکدیگر برای رساندن مفهوم مورد نظر و تلاش

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش روش استفاده از نمایش بداهه برای بهبود مهارت نگارش و اثنانویسی کودکان ناشنوا در قالب یک طرح آزمایشی پیش‌آزمون- پس‌آزمون با ۲ گروه کنترل و گواه اجرا شد و نتایج حاصل نشان داد که به کارگیری این شیوه در کلاس‌های انشای کودکان آسیب دیده شنوایی سبب شد که این فراگیران به نتایج بهتر و کارآمدی بالاتری در نگارش دست پیدا کنند و از کلاس‌های نگارش خود لذت بیشتری نیز ببرند.

پژوهش‌ها ثابت کرده که کم‌ترین اثر ارتباط تئور با ناشنوایان، تسکین روحی است و در صورت استمرار باعث ارتقای خلاقیت‌های ارتباطی و شناختی در آن‌ها می‌شود. سایمون^۲ بر این باور است که در این راه نیازی به جزئیات مهارت‌های هنری هم نیست و در واقع این آرامش و بیان است که نیاز اصلی است (چمبرز^۳ و دیویی^۴، ۲۰۰۳).

این نوع کار، هم نیاز خلاقیت هنری و زیبایی‌شناسانه را برآورده می‌کند و هم در آموزش و پرورش او مفید است. در این روش از علائق و تجارب کودکان حداکثر استفاده به عمل می‌آید و نیازهای طبیعی و عاطفی او در این خصوص تامین می‌شود به گونه‌ای که کودک در شرایطی آرامش‌بخش و لذت‌بخش فرصت ابراز وجود می‌یابد و به تدریج به سوی بهتر شدن نوشتار و گفتار گام برمی‌دارد. معلم در این شیوه تنها به انتقال اطلاعات نمی‌پردازد بلکه در خلال تعامل با کودک شرایطی را برای یادگیری بهتر مهارت اثنانویسی و نگارش کودکان فراهم می‌سازد (مانویچ^۵، ۲۰۰۷).

یک مربی تنها هنگامی می‌تواند این شیوه را به گونه‌ای موثر به کار ببرد که هنرمندانه و خلاق با بهره‌گیری از

از آنجا که مفروضات همگنی رگرسیون گروه‌های مورد مطالعه و مفروضه برابری واریانس خطای گروه‌های مورد مطالعه طبق آزمون لون^۱ امکان‌پذیر شده است. داده‌ها نشان می‌دهد خطای واریانس گروه‌های مورد مطالعه برابر است چرا که مقدار F محاسبه شده در سطح $0/05$ معنی‌دار نیست؛ نتایج این تحلیل در جدول (۲) آمده است. لذا می‌توان از روش تحلیل کواریانس جهت بررسی فرضیه‌های پژوهشی استفاده کرد.

جدول ۳: نتایج تحلیل کواریانس تاثیر استفاده از نمایش بداهه در بهبود درس انشا ناشنوایان

منبع	مجموع مجذورات آزادی	درجه	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری	مجذور اتا
پیش‌آزمون	۲۱۴/۲۸	۱	۲۱۴/۲۸	۴۳۷/۹۲	۰/۰۰۱	۰/۹۳
گروه	۱۴/۷۳	۱	۱۴/۷۳	۳۲/۵۹	۰/۰۰۱	۰/۴۸
خطا	۱۵/۸۲	۳۵	۰/۴۵			

با توجه به جدول (۳) مقدار F محاسبه شده برای عامل گروه، $۳۲/۵۹$ بود که معنی‌دار است ($p < 0/001$). به این معنا که پس از ثابت نگه داشتن اثر پیش‌آزمون در عامل بهبود نمرات نگارش، بین میانگین گروه آزمایش و گواه در پس‌آزمون تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین مجذور ارزیابی شده نشان می‌دهد که عامل یادگیری مشارکتی موجب ۴۸ درصد تغییر در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مذکور گردیده است. با توجه به میانگین‌ها، میانگین گروه آزمایش در پس‌آزمون $۱۶/۳۷$ و گروه کنترل $۱۵/۲۶$ بود. اعضای گروه آزمایشی در پس‌آزمون درس نگارش، نمرات بالاتری از گروه کنترل کسب کرده‌اند. بنابراین تاثیر استفاده از روش نمایش بداهه در بهبود مهارت اثنانویسی و نگارش کودکان آسیب دیده شنوایی مورد تایید قرار می‌گیرد.

2- Simon
3- Chambers
4- Dewey
5- Manvic

1- Leven's test

فرصت‌ها به شکوفایی استعداد کودکان کمک کند. مورد مطالعه افزایش یابد و پژوهش در مقاطع مختلف پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های بعدی حجم نمونه تحصیلی انجام شود.

منابع

- ایمانی، محمد نقی؛ خانزادی، خدیجه؛ رضایی، میترا. (۱۳۸۵). *روش‌ها و فنون تدریس*. (چاپ اول). تهران: انتشارات فرهنگ سبز.
- پاکزاد، محمود. (۱۳۹۰). *هیامو در دنیای سکوت*. (چاپ سوم). تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ اسلامی.
- پیرخانفی، علیرضا. (۱۳۸۲). *بررسی رابطه هوش و خلاقیت دانش‌آموزان پسر دوم متوسطه دبیرستان‌های تهران*. تهران: پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- چمبرز؛ دیویی. (۲۰۰۳). *قصه‌گویی و نمایش خلاق*. قزل ایغ، ثمنه. (مترجم، ۱۳۸۵). تهران: انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.
- رحیمی، کامران. (۱۳۹۰). *چرا ناشنوایان غلط می‌نویسند*. (چاپ دوم). تهران: انتشارات دانش.
- زهره وندی، الهه. (۱۳۹۱). *راه‌های مطمئن جهت بهبود خواندن در کودکان ناشنوا*. (چاپ اول). تهران: انتشارات سازمان چاپ وزارت فرهنگ اسلامی.
- شفیعی، کامران. (۱۳۸۹). *نمایش بازی خلاق*. (چاپ اول). تهران: انتشارات موسسه نشر صالحین.
- کاکاوند، علیرضا. (۱۳۸۹). *روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی*. (چاپ سوم). تهران: انتشارات روان.
- مانویچ، الکساندر. (۲۰۰۷). *زبان و شناخت در کودکان دارای آسیب شنوایی*. قاسم زاده، حبیب اله. (مترجم، ۱۳۸۷). تهران: انتشارات نشر فرهنگیان.
- هالاها، دانیل؛ کافمن، جیمز. (۲۰۰۱). *کودکان استثنایی*. جوادیان، مجتبی. (مترجم، ۱۳۸۳). تهران: انتشارات سمت.
- Fine, G. A., & Fantasy, S. (2002). *Role-Playing Games as Social Worlds*. Chicago: University of Chicago press.
- Gkouvatzis, A.N. Mantis, K. Kambas, A. (2010). Comparative study of motor performance of deaf and hard of hearing students in reaction time, visual-motor control and upper limb speed and dexterity abilities. *International journal of special education*, 25(2), 15-25.
- Gliman, D. (2008). *Moving forward on achieving educational equality for deaf and hard of hearing students*.
- Hunt, N. (2010). *Comparison of different level of reading comprehension between hearing-impaired and normal-hearing students*.
- Lefrancois, G. R. (2000). *A Guide to Improvisational Theater*. Wadsworth International Edition.
- Magerko, B., & Medler, B. (1993). The Implications of Improvisational Acting and Role Playing on Design Methodologies. *Journal of Educational technology*, 332-340.
- Mahaux, M; Hoffman, A. (2008). *Using Improvisational Theatre to Invent and Represent Scenarios for Designing Innovative Systems*. Belgium: University of Namur.
- Olson, I. R. (2010). Organization of visual short-term Memory. *Journal of experimental psychology: learning memory and cognition*, 2, 683-702.
- Ruiz, N. T. (2007). *A young deaf child learns to write*.
- Voila, S. (2003). *Improvisation for the teater*. Chicago: University of Chicago press.

پیوست:

پیش آزمون

- ۱- در جای خالی صفت مناسب بنویسید.
یک صبح زمستانی، میلاد به سختی از رخت خواب خودش بیرون آمد.
- ۲- جمع هر کلمه را بنویسید.
درخت شمع
- ۳- با هر کلمه یک جمله بسازید.
ورزش: خانواده:
- ۴- زیر کلمه ای که با کلمه های دیگر ارتباط ندارد خط بکشید.
الف) حافظ - سعدی - ابن سینا - فردوسی
ب) تاریک - آبی - سفید - بنفش
- ۵- جمله های زیر را کامل کنید.
از شدت ناراحتی نزدیک بود
آنقدر تند دویدم که
- ۶- جزء دوم هر کلمه را بنویسید.
تند و تب و
- ۷- مخالف کلمه های زیر را بنویسید.
خنده دشمنی
- ۸- به اول هر کلمه (پیش، پس، خلاف، قابل) اضافه کنید.
..... خلاف قبول اندازه آمد
- ۹- شکل کامل کلمه های زیر را بنویسید.
نگه بوعلی
- ۱۰- کلمه های مناسب را به هم وصل کنید.
دل لغت
نامه تنگ
- ۱۱- برای هر کلمه یک هم خانواده بنویسید.
مجموع شعر
- ۱۲- با اضافه کردن (ستان) به کدام کلمه می توان کلمه ی مناسب ساخت.
دیوار جای گل زیبا
- ۱۳- مانند نمونه کامل کنید.
نمونه ← توانایی: توانا + یی = توانایی یعنی توانا بودن
بینایی:
- ۱۴- جمله زیر را کامل کنید.
برای سلامت و شادابی، ورزش و هوای پاک است.
- ۱۵- موضوع انشا: بهترین هدیه ای که گرفتم

پس آزمون

- ۱- در جمله روپرو کدام کلمه، فعل است؟ «مهر مادری پرستوها در میان جانوران دیگر همتا ندارد.»
 الف) جانوران ب) مهر مادری ج) پرستوها د) ندارد
- ۲- از نوشته های زیر کدام جمله نیست؟
 الف) درختان و شاخه های در هم رفته ب) امروز هوا خیلی گرم است.
 ج) علی شاگرد زرنگی است. د) مریم دانش آموز کلاس چهارم ابتدایی است.
- ۳- موارد زیر را بخوانید و کلمه ای را که با بقیه فرق دارد مشخص کنید.
 الف) سیب - توت - پرتقال - کلم {.....} ب) جنگ - زلزله - گردباد - سیل {.....}
- ۴- جمع هر کلمه را بنویسید. مدرسه (.....) باغ (.....)
- ۵- برای هر کلمه یک صفت مناسب بنویس.
 مادر(.....) خانه ی (.....) فکر (.....) هوای (.....)
- ۶- با اضافه کردن پسوندهای (گر، زار، گاه) به آخر کلمات داده شده ی زیر کلمه های جدید بسازید.
 آزمایش (.....) مس (.....) چمن (.....) ایست (.....)
- ۷- کلمه های هم معنی را جدا کرده در کنار هم بنویسید.
 گوشه، نجیب، روش، پر کار، گذشت، کنج، شیوه، فعال، ایثار
 (.....) ، (.....) - (.....) ، (.....)
 (.....) ، (.....) - (.....) ، (.....)
- ۸- مخالف / کلمات زیر را بنویسید. راست = / تاریک =
 ۹- برای کلمات زیر یک صفت بنویسید. قانون فکر
 ۱۰- هم خانواده کلمات زیر را بنویسید. معروف جامعه
 ۱۱- با هر کلمه یک جمله بسازید.
- مدرسه : کتاب:
- ۱۲- جمله های زیر را کامل کنید.
 آنقدر خوشحال بود که
 از شدت ترس
 ۱۳- جمله زیر را کامل کنید.
 برای این که نمره خوب بگیریم خوب درس بخوانیم .
 ۱۴- منادا را مشخص کنید.
 خدایا چنان کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و ما راستگار
 ۱۵- موضوع انشا : در راه مدرسه تا خانه

نمونه متن نوشته شده توسط فراگیر شماره ۱۴، جنسیت: دختر، سن: ۱۱ سال، پایه چهارم، بهره هوشی حاصل از اجرای تست ریون: ۱۱۲

موضوع: پدر بزرگ خود را توصیف کنید

به نام خدا
من پدر بزرگ را خیلی دوست دارم. او خیلی مهربان و خیلی پیر بود. پدر بزرگم منزل دایی ام زندگی می کند چون مادر بزرگم فوت کرده بود. هر وقت خانه ما مهمانی خیلی مهربان و با من و خواهرم خوراکی می خرید.
من و خواهرم باهم سفره را می آوردیم و می گفت بچه ها خسته نباشید. همه با هم غذا می خوردیم و من خواهر و مادرم سفره را جمع می کردیم. بعد چای و میوه می آوردیم و چند روز می ماند و همه اش با مهربانی حرف می زد و ما را پارک و گردش می برد. من خیلی پدر بزرگ را دوست دارم. او پارسال فوت کرد خاله ام زنگ زد و این را گفت. ما همه گریه و خیلی ناراحت بودیم و پدر بزرگ را بهشت زهرا بردیم من خیلی غصه داشتم. نمی دانم چرا این جاده های بهشت زهرا را درست نمی کنند همه ما خاکی می شویم وقتی سر خاک پدر بزرگم می رویم.

اسکن متن نوشته شده توسط فراگیر شماره ۱۴، جنسیت: دختر، سن: ۱۱ سال، پایه چهارم، بهره هوشی حاصل از اجرای تست ریون: ۱۱۲

نمونه متن نوشته شده توسط فراگیر شماره ۰۷، جنسیت: پسر، سن: ۱۲ سال، پایه پنجم، بهره هوشی حاصل از اجرای تست ریون: ۱۱۰

موضوع: در راه مدرسه تا خانه.....

به نام خدا
زنگ آخر معلم به کلاس آمد ما همه بلند شدیم. او گفت: بفرماید و ما هم نشستیم، معلم درس داد ما گوش میکردیم تا درس تمام شد.
معلم اجازه داد حرف بزنیم به شرطی که سر و صدا نکنیم و زنگ خورد.
ما همه خدا حافظی کردیم به حیاط رفتیم و سوار سرویس شدیم دوستم علی جا گرفته بود باهم نشستیم.
همه سوار راه افتادیم. جاده مدرسه ما خاکی است و از جلوی باغ ها رد شدیم تا به خیابان شهر رسیدیم در خیابان ها مردم و ماشین ها را دیدیم و حرف می زدیم از جلو مغازه ها رد می شدیم یک مغازه ساندویچ فروشی دیدم و من خیلی خیلی گرسنه هستم بچه ها همه در سرویس شلوغ بود و راننده چند بار داد زد ساکت تا به خانه رسیدیم و من پیاده شدم و زود دویدم تا در خانه ناهار خیلی خیلی گرسنه هستم.

اسکن متن نوشته شده توسط فراگیر شماره ۰۷، جنسیت: پسر، سن: ۱۲ سال، پایه پنجم، بهره هوشی حاصل از اجرای تست ریون: ۱۱۰

